

GAZDASÁGI VERSENYHIVATAL

A GAZDASÁGI VERSENYHIVATAL ELNÖKÉNEK ÉS A GAZDASÁGI VERSENYHIVATAL VERSENYTANÁCSA ELNÖKÉNEK

3/2012. KÖZLEMÉNYE

a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának feltételezett megsértése tárgyában indult eljárásokban tett kötelezettségvállalásról

I. BEVEZETÉS

1. A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tptv.) 36. §-ának (6) bekezdése szerint a Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) elnöke a Versenytanács elnökével együttesen a GVH jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető közleményt adhat ki.
2. E közlemények jogszabályi kötelező erővel nem rendelkeznek; funkciójuk annak rögzítése, hogy a jogalkalmazó milyen tartalommal tölti meg a jogszabály rendelkezéseit, összefoglalva a múltban kialakult, illetve a jövőben követni kívánt jogalkalmazási gyakorlatot.
3. Jelen közlemény azokat a szempontokat részletezi, amelyek alapján a GVH megítéli a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Fttv.) megsértése tárgyában indult eljárásban a Tptv. 75. §-a, illetve az Fttv. 27. §-ának (3) bekezdése alapján benyújtott kötelezettségvállalási nyilatkozatokat.
4. A törvény a GVH-nak széles mérlegelési jogkört biztosít a kötelezettségvállalási nyilatkozat elbírálása (elfogadása vagy elvetése) tárgyában.¹ Jelen közlemény – az eddig szerzett jogalkalmazási tapasztalatok alapján² – azt taglalja, hogy a GVH miként él e jogkörével.
5. A GVH a jelen közlemény kiadásával növelni kívánja a jogbiztonságot, tevékenységének átláthatóságát és kiszámíthatóságát, így segítve elő az egységes és diszkriminációmentes jogalkalmazást. A közlemény támogatja a vállalkozásokat a kötelezettségvállalásra vonatkozó döntés meghozatalában, valamint a vállalni kívánt kötelezettségek meghatározásában.
6. Egyetlen szempontrendszer vagy közlemény sem tud teljes előre láthatóságot nyújtani a kötelezettségvállalási nyilatkozat GVH általi megítélése tárgyában. A GVH az eset összes körülményének együttes mérlegelése alapján hozza meg döntését a kötelezettségvállalásról. Ugyanakkor, ha a GVH eltér a jelen közleményben foglaltaktól, annak okait a döntés indokolása tartalmazza.³
7. Ha a további jogalkalmazás során szerzett bővebb tapasztalatok birtokában a GVH szükségesnek ítéli, akkor sor kerülhet e közlemény módosítására, illetve tartalmának további részletezésére, pontosítására.

¹ Lásd Fővárosi Bíróság 2.K. 30.044/2008/18., illetve 3.K.30.200/2011/4. számú jogerős ítéletét.

² Az Fttv és a Tptv. 2008. szeptember 1. előtt irányadó III. fejezetének megsértése tárgyában indult eljárásokban benyújtott kötelezettségvállalási nyilatkozatok elbírálása során szerzett tapasztalatok.

³ Lásd az 1392/B/2007 AB határozat III. fejezetét, illetve a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.37.497/2010/14.számú végzését.

II. A KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁS

8. Ha a GVH előtt folyamatban lévő eljárásban az ügyfél kötelezettséget vállal arra, hogy magatartását meghatározott módon összhangba hozza a törvény rendelkezéseivel, s a közérdek hatékony védelme e módon biztosítható, az eljáró versenytanács végzéssel – az eljárás egyidejű megszüntetése mellett – kötelezővé teheti a vállalat teljesítését.⁴

9. A GVH-nak a kötelezettségvállalást elfogadó, annak alapján kötelezettséget előíró végzése nem állapítja meg sem a törvénytörés megvalósulását, sem annak hiányát. E végzések funkciója, hogy az eljárás alá vont vállalkozás magatartásának a jogszabályokkal való teljes megfelelést biztosító korrekciója, ily módon a közérdek érvényesítése mellett az eljárás alá vont vállalkozás, valamint a versenytársak és más piaci szereplők magatartását is orientálják, miközben a tényállás teljes tisztázásának és jogi értékelésének elmaradása révén jogalkalmazási költség és idő takarítható meg, lehetővé téve a GVH rendelkezésére álló erőforrások minél hatékonyabb felhasználását, az eljárások meggyorsítását.

III. A KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁSI NYILATKOZAT BENYÚJTÁSA ÉS TARTALMA

10. Bármely eljárás alá vont vállalkozás benyújthat kötelezettségvállalási nyilatkozatot.

11. A kötelezettségvállalási nyilatkozat benyújtásának és elfogadásának önmagában nem akadály, hogy a GVH vagy más hatóság, illetve a bíróság előzőleg megállapította, hogy az eljárás alá vont vállalkozás valamely másik, korábbi magatartásával megsértette az Fttv.-nek, illetve valamely más jogszabálynak (így különösen a Tptv. III. fejezetének, a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvénynek vagy az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvénynek) a fogyasztók tisztességtelen, jellemzően megtévesztésre alkalmas kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni védelmét szolgálni hivatott rendelkezését.

12. A kötelezettségvállalási nyilatkozat benyújtására és elfogadására sor kerülhet akkor is, ha az eljárás alá vont vállalkozás még nem hagyott fel a vizsgált magatartással, de akkor is, ha az eljárás alá vont vállalkozás a vizsgált magatartással időközben felhagyott, az adott kereskedelmi gyakorlatot már nem folytatja.⁵

13. Ha egy eljárásban több elkülönült, egymással szorosan össze nem függő magatartás kerül vizsgálatra, a kötelezettségvállalásnak nem szükséges kiterjednie minden vizsgált magatartásra. Ez azt is eredményezheti, hogy míg az egyik vizsgált magatartás esetén elfogadásra kerül a kötelezettségvállalás és a GVH e magatartás vonatkozásában megszünteti az eljárást, addig a másik vizsgált magatartás esetén a GVH jogsértést állapít meg és szankciót alkalmaz.

14. Ha egy eljárásban több eljárás alá vont vállalkozás érintett, a kötelezettségvállalást a vállalkozások közösen és külön-külön is előterjeszthetik, illetőleg valamely vállalkozás magára nézve is kötelezőnek ismerheti el a másik eljárás alá vont vállalkozás által előterjesztett kötelezettségvállalást.

15. Több eljárás alá vont vállalkozás esetén a kötelezettségvállalás elfogadásához elegendő lehet, ha csak az egyik eljárás alá vont vállalkozás nyújt be kötelezettségvállalást, amennyiben az adott probléma megoldása elsősorban az e vállalkozással szembeni fellépés, illetve az ő vállalása teljesülésének eredményeként érhető el.

16. A kötelezettségvállalási nyilatkozat benyújtásáról az eljárás alá vont vállalkozás jogosult dönteni. Ezt nem érinti, hogy ha az eljárás során a vizsgáló – a jelen közleményben foglaltakra is figyelemmel – lehetőséget lát a kötelezettségvállalási nyilatkozat eljárás alá vont vállalkozás részéről történő megtételére, akkor erről (szükség esetén a Versenytanáccsal történt egyeztetést követően) az

⁴ Lásd a Tptv. 75. §-ának – az Fttv. 19. §-ának c) pontja alapján a kereskedelmi gyakorlat tisztességtelenségének megállapítására irányuló eljárásban is alkalmazandó – (1) bekezdését.

⁵ Lásd az Fttv. 19. §-át és 27. §-ának (3) bekezdését.

eljárás alá vont vállalkozást tájékoztathatja, azzal, hogy a vizsgálói tájékoztatásra tekintettel tett kötelezettségvállalási nyilatkozat nem szükségszerűen kerül elfogadásra.

17. A kötelezettségvállalási nyilatkozat benyújtása révén (annak elfogadása esetén az eljárás megszüntető végzés meghozataláig) nem áll be változás az eljárás alá vontat az eljárás során terhelő adatszolgáltatási és más kötelezettségekben.

18. A kötelezettségvállalási nyilatkozat tartalmának kialakítását, esetleges módosítását segítheti az adott eljárásban az eljáró vizsgálóval/vizsgálókkal történő előzetes egyeztetés, azzal, hogy a vizsgáló iroda indokolt esetben (az eljárás alá vont vállalkozás részéről megfogalmazott vagy saját kezdeményezésre) kezdeményezheti a Versenytanács egyeztetésbe történő bevonását. Az eljárás alá vont vállalkozással egyeztetés lefolytatására ugyanakkor nem feltétlenül kerül sor, a GVH maga dönt arról, hogy – akár a kötelezettségvállalási nyilatkozat benyújtását megelőzően, akár azt követően – folytat-e ilyen egyeztetést. Az egyeztetésektől függetlenül a kötelezettségvállalási nyilatkozat tartalmát az azt benyújtó vállalkozásnak kell meghatároznia.

19. A kötelezettségvállalási nyilatkozat tartalmának pontos meghatározása érdekében a vállalkozásnak lehetősége van az ügy irataiba való betekintést kérni a Tpv. 55. §-a szerint. Az eljáró versenytanács az iratbetekintés engedélyezése iránti kérelem teljesítése mellett szóló körülménynek tekinti, ha a kérelem indoka a vállalkozás által az eljárás vizsgálói szakaszában benyújtandó kötelezettségvállalási nyilatkozat tartalmának meghatározása, azzal, hogy az eljáró versenytanács ebben az esetben sem köteles engedélyezni az iratokba történő betekintést. A kötelezettségvállalási nyilatkozat szándékát az iratbetekintési kérelemben megfelelően valószínűsíteni kell.

20. Ha a vizsgáló (adott esetben a kötelezettségvállalási nyilatkozat tárgyában az eljárás alá vont vállalkozással történő egyeztetést követően) úgy ítéli meg, hogy a benyújtott kötelezettségvállalási nyilatkozat alkalmas lehet az elfogadásra, megteszi a szükséges intézkedéseket a vizsgálat mihamarabbi lezárása és a jelentésnek a Versenytanács elé terjesztése érdekében. A vizsgálónak a vállalkozás által az eljárás vizsgálói szakaszában benyújtott kötelezettségvállalási nyilatkozattal kapcsolatos indítványát a vizsgálati jelentés tartalmazza.

21. A kötelezettségvállalási nyilatkozatról érdemben a vizsgáló nem, kizárólag az eljáró versenytanács jogosult döntést hozni, akkor is, ha a kötelezettségvállalási nyilatkozat nem az eljárás versenytanácsi, hanem annak vizsgálói szakaszában került benyújtásra.

22. A kötelezettségvállalási nyilatkozat – sem elfogadás, sem pedig elutasítás esetén – nem minősül a vizsgált kereskedelmi gyakorlat jogsértő volta eljárás alá vont vállalkozás általi elismerésének. Ugyanakkor az eljárás lefolytatása, s így az eljárás kötelezettségvállalással történő lezárása sem zárja ki azt, hogy a sérelmet szenvedett fél a kereskedelmi gyakorlat tisztességtelenségére alapított polgári jogi igényét közvetlenül a bíróság előtt érvényesítse.⁶

23. Ha az eljárás alá vont vállalkozás a vizsgált magatartással a kötelezettségvállalási nyilatkozat megtételét megelőzően még nem hagyott fel, akkor a kötelezettségvállalási nyilatkozatnak tartalmaznia szükséges annak vállalását, hogy az eljárás alá vont – meghatározott időponttól – felhagy a vizsgált magatartással, illetve azt oly módon módosítja, hogy magatartása összhangba kerül az Fttv. rendelkezéseivel.

24. Ha az eljárás alá vont vállalkozás a vizsgált magatartással a kötelezettségvállalási nyilatkozat megtételét megelőzően felhagyott, akkor a magatartás abbahagyásának vállalását a magatartás megismétlésétől való tartózkodás vállalása helyettesítheti.

25. A kötelezettségvállalási nyilatkozatnak olyan kellő részletezettségű – a kötelezettség pontos leírását és a későbbi ellenőrzést lehetővé tevő – vállalást szükséges tartalmaznia, amely a vállalkozás eljárás alá vont vállalkozás általi végrehajtását, illetve végrehajthatóságát is alátámasztja, így például annak ismertetését, hogy az eljárás alá vont vállalkozás milyen intézkedéseket hozott meg, illetve fog meghozni az adott kereskedelmi gyakorlat módosítása vagy a már nem tanúsított kereskedelmi gyakorlat fogyasztói döntésekre gyakorolt torzító hatásának kiküszöbölése, enyhítése érdekében.

⁶ Lásd az Fttv. 15. §-ának (1) bekezdését.

26. A kötelezettségvállalásnak célszerű kiterjednie annak vállalására is, hogy a vállalkozás mikor és milyen módon igazolja a kötelezettség teljesítését.

27. Ha a kötelezettségvállalási nyilatkozatban az eljárás alá vont vállalkozás az üzleti titok védelmére hivatkozással kéri kívánja a kötelezettségvállalási nyilatkozatba való betekintést, az arról való másolat vagy feljegyzés készítésének korlátozását, akkor érdemes figyelemmel lennie az alábbiakra:

- a) ha az eljárás a kötelezettségvállalásra tekintettel kerül megszüntetésre, akkor ez a tény, továbbá az előírt kötelezettségek szerepelnek a megszüntető, a GVH által nyilvánosságra hozandó végzésben;⁷ ez kizárhatja a kötelezettségvállalási nyilatkozat elfogadását olyan esetben, amikor az eljárás alá vont vállalkozás a kötelezettségvállalás tényének, illetve a kötelezettségvállalás főbb tartalmi elemeinek üzleti titokként történő kezelését kéri,
- b) a GVH szükségesnek tarthatja a vizsgált kereskedelmi gyakorlattal érintettek véleményének kikérését a kötelezettségvállalásról, amelynek során azonban csak a kötelezettségvállalási nyilatkozat üzleti titoknak nem minősülő részét használhatja fel, így az üzleti titokként kezelés a kötelezettségvállalási nyilatkozat elfogadásához szükségesnek mutakozó véleménykérést korlátozhatja vagy ellehetetlenítheti, illetve célszerűtlenné teheti, ami a kötelezettségvállalási nyilatkozat elfogadásának akadályává válhat.

IV. A KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁSI NYILATKOZAT ELFOGADÁSA MELLETT SZÓLÓ KÖRÜLMÉNYEK

28. A GVH a kötelezettségvállalási nyilatkozat elbírálásakor az elfogadás melletti körülményként veszi figyelembe, ha az az eljárás vizsgálói szakaszában került benyújtása, érdemben csökkentve az eljárás kapcsán felmerülő költséget, lehetővé téve az eljárás gyorsítását.

29. A GVH szintén az elfogadás melletti körülményként veszi figyelembe a kötelezettségvállalási nyilatkozat elbírálásakor, ha a GVH vagy más hatóság korábban még nem állapította meg, hogy az eljárás alá vont vállalkozás megsértette az Fttv.-nek, illetve az e közlemény 11. pontjában jelzett más jogszabálynak a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen, jellemzően megtévesztésre alkalmas kereskedelmi gyakorlatok elleni védelmét szolgálni hivatott rendelkezését.

30. Ugyancsak figyelembe vételre kerül a GVH eljárásában vizsgált probléma eljárás alá vont vállalkozás általi észlelését, illetve a GVH eljárásának megindulását követően az eljárás alá vont vállalkozás részéről tanúsított magatartás, így különösen az érintett fogyasztók irányában tanúsított magatartása, a kereskedelmi gyakorlat önkéntes módosítása.

31. A kötelezettségvállalás nem a fogyasztók polgári jogi sérelmeinek orvoslását szolgálja. Az érintett fogyasztók részére a vizsgált kereskedelmi gyakorlattal összefüggésben a kötelezettségvállalási nyilatkozat benyújtását megelőzően nyújtott vagy a kötelezettségvállalási nyilatkozatban vállalt kompenzáció önmagában nem teszi szükségszerűen indokolttá a kötelezettségvállalási nyilatkozat elfogadását. A GVH ugyanakkor a kötelezettségvállalási nyilatkozat elfogadása mellett szóló körülményként veszi figyelembe az ilyen kompenzációt, illetve annak vállalását. A kötelezettségvállalási nyilatkozat elfogadásának nem szükségszerűen feltétele az érintett fogyasztók számára mindenre kiterjedő kompenzációt nyújtó kötelezettségvállalás.

32. Egy, a fogyasztói tudatosságot növelő kommunikációs kampány lebonyolításának vállalása önmagában nem teszi szükségszerűen indokolttá a kötelezettségvállalási nyilatkozat elfogadását, ugyanakkor a GVH az eljárás alá vont vállalkozás nyilatkozatának elfogadása mellett szóló körülményként veszi figyelembe, ha e kommunikációs kampány nyomán valószínűsíthetően érdemben enyhül az észlelt probléma megismétlődésének kockázata. Ennek jellemzően feltétele, hogy a kampány várhatóan az érintett fogyasztói réteg jelentős részéhez érjen el, s ténylegesen segítse a fogyasztók tudatosabb döntéshozatalát vagy az arra való képességét. A kommunikációs kampányra vonatkozó vállalásnak kellő részletezettségűnek és konkrétan kell lennie, megjelölve az igénybe veendő kommunikációs eszközöket és ismertetve a kereskedelmi kommunikációk tervezett tartalmát.

⁷ Lásd a Tptv. 80. §-át.

33. A GVH szintén az eljárás alá vont vállalkozás kötelezettségvállalási nyilatkozatának elfogadása mellett szóló körülmények között veszi figyelembe, ha a kötelezettségvállalási nyilatkozat elfogadásának eredményeként módosuló kereskedelmi gyakorlat túllép az adott ügyön, így különösen más, az eljárásban nem érintett termékek, szolgáltatások vonatkozásában is az eljárás alá vont vállalkozás kereskedelmi kommunikációs gyakorlatának a fogyasztók szempontjából kedvezőnek minősülő módosulását eredményezi.

V. A KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁSI NYILATKOZAT ELFOGADÁSA ELLEN SZÓLÓ KÖRÜLMÉNYEK

34. A GVH az eljárás alá vont vállalkozás nyilatkozatának elfogadása ellen szóló körülményként veszi figyelembe, ha

- a) egy korábbi, az újabb eljárásban vizsgálttal azonos vagy ahhoz hasonló kereskedelmi gyakorlat kapcsán megindított eljárás az eljárás alá vont vállalkozás kötelezettségvállalására figyelemmel kerül megszüntetésre, s az eljárás alá vont vállalkozás a korábban vállalt kötelezettségét nem vagy csak bírság kiszabását követően teljesítette, vagy
- b) az eljárás alá vont vállalkozás az eljárás során a kötelezettségvállalási nyilatkozat egyszeri vagy többszöri módosítása révén az eljárás elhúzására, a valós tényállás feltárásának megghiúsítására irányuló vagy azt eredményező, illetőleg arra alkalmas magatartást tanúsított,
- c) azonos vagy jelentős mértékű hasonlóságot mutató tényállás mellett más ügy(ek)ben más vállalkozás(ok) már a GVH által elfogadott kötelezettségvállalási nyilatkozatot nyújtott(ak) be, s az e tárgyban hozott döntést a GVH az eljárás alá vont vállalkozás vizsgált magatartása tanúsításának megkezdését megelőzően már nyilvánosságra hozta,
- d) a kötelezettségvállalás elfogadásával elérhető várható előnyöknél nagyobb súllyal bír a tényállás teljes körű tisztázásához és az adott kereskedelmi gyakorlat jogi minősítéséhez fűződő közérdek.

35. A GVH csak kivételesen indokolt esetben fogadja el a kötelezettségvállalási nyilatkozatot, ha az alábbi körülmények bármelyike fennáll:

- a) a vizsgált kereskedelmi gyakorlat az Fttv. mellékletében szerepel,
- b) az adott kereskedelmi gyakorlat megítélése kapcsán már a kereskedelmi gyakorlat tanúsítását megelőzően kikristályosodott a joggyakorlat, s a vállalkozások egyértelmű eligazítással bírhattak a jogszerű magatartással szembeni elvárás tekintetében,
- c) a vizsgált kereskedelmi gyakorlat elsősorban az átlagosnál sérülékenyebb fogyasztói kör (pl. időskorúak, egészségügyi problémákkal küzdő fogyasztók) irányában valósult meg,
- d) a kereskedelmi gyakorlat jelentős súlyúnak minősül, így különösen ha jelentős számú fogyasztót érint vagy ha alkalmas arra, hogy a fogyasztóknak jelentős hátrányt okozzon,
- e) az eljárás alá vont vállalkozás a GVH folyamatban lévő eljárása alatt olyan, a vizsgálthoz hasonló kereskedelmi gyakorlatot kezdett tanúsítani, amely újabb eljárás megindítását teszi indokolttá.

VI. AZ ELŐIRT KÖTELEZETTSÉG TELJESÍTÉSÉNEK ELMULASZTÁSA

36. Kötelezettségvállalás esetében ugyan a GVH nem állapít meg jogsértést és nem szab ki bírságot, viszont a vitatott magatartás gyorsan és véglegesen összhangba hozható a jogszabályi követelményekkel, mivel a vállalkozás önként vállalja, hogy a jövőben attól tartózkodni fog, vagy

legalábbis a magatartás aggályos elemeit a jövőre nézve kiiktatja. E megoldás egyik előnye, hogy a magatartás megisméltése vagy folytatása esetén nem szükséges új eljárást lefolytatni, hanem az önkéntes vállalás megszegése önmagában lehetővé teszi bírság (a Tpvt. 78. §-ában rögzítettek szem előtt tartásával történő) kiszabását, amelynek mértéke elérheti a jogsértés esetén megállapítható bírságét.

37. A GVH utóvizsgálatot tart a végzésben meghatározott kötelezettség teljesítésének ellenőrzése érdekében. Ha az eljárás alá vont vállalkozás a kötelezettséget nem teljesítette, a GVH végzéssel bírságot (Tpvt. 78. §) szab ki, kivéve, ha a körülmények változására tekintettel a kötelezettség teljesítésének kikényszerítése nem indokolt. Ilyen esetben, továbbá akkor, ha az ügyfél a kötelezettséget teljesítette, az utóvizsgálatot végzéssel megszünteti.⁸

38. A kötelezettségvállalás elfogadásáról szóló végzés meghozatala nem zárja ki azt, hogy az ügyben – a körülmények lényeges megváltozása miatt, illetve akkor, ha a végzés a döntés meghozatala szempontjából fontos tény félrevezető közlésén alapult – újabb versenyfelügyeleti eljárás kerüljön megindításra.⁹

39. Ha a versenyfelügyeleti eljárás kötelezettségvállalásra figyelemmel kerül megszüntetésre, s egy újabb eljárásban a kötelezettségvállalással lezárt ügyben vizsgálattal azonos vagy ahhoz hasonló kereskedelmi gyakorlat kapcsán a GVH jogsértést állapít meg, az ismétlődésként súlyosító körülmény lehet. Az újabb eljárásban szintén a bírság körében figyelembe vehető súlyosító körülmény lehet, ha az eljárás alá vont vállalkozás a korábban vállalt kötelezettségét nem vagy csak bírság kiszabását követően teljesítette.

VII. A KÖZLEMÉNY ALKALMAZÁSA

40. Jelen közleményt a GVH a közlemény kiadását követően indított és a közlemény kiadásakor folyamatban lévő eljárásokban (ideértve a megisméltelt eljárásokat is) egyaránt alkalmazza.

Budapest, 2012. június „ „

⁸ Lásd a Tpvt. 76. §-a (1) bekezdésének a) pontját, (4) bekezdésének a) pontját és (5) bekezdését.

⁹ Lásd a Tpvt. 75. §-ának (2) bekezdését.